

De heer Jo VANDEURZEN
Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
Ellipsgebouw
Koning Albert II-laan 35 bus 90
1030 BRUSSEL

contactpersoon
Gunter Naets
gnaets@serv.be

ons kenmerk
SARWGG_20180525_Kinderopvang_BrusseL_ADVDEF

Brussel
25 mei 2018

Advies over het voorontwerp van decreet houdende de instemming met het samenwerkingsakkoord van (datum) tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie met betrekking tot kinderopvang in Brussel

Geachte heer minister

U vroeg de SAR WGG op 8 mei 2018 om advies te verlenen over het voorontwerp van decreet houdende de instemming met het samenwerkingsakkoord van (datum) tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie met betrekking tot kinderopvang in Brussel. Het voorliggende advies werd na een schriftelijke stemprocedure unaniem goedgekeurd op 25 mei 2018.

De raad is tevreden dat nu ook in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest elk kinderopvanginitiatief zal moeten vergund zijn vooraleer er kinderen mogen worden opgevangen. Het is goed dat deze leemte met dit samenwerkingsakkoord wordt ingevuld. Daarnaast is het positief dat de verschillende administraties gegevens vlot met elkaar uitwisselen zodat er steeds een correct zicht is op de toestand van de kinderopvang in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De raad pleit er voor dat dit samenwerkingsakkoord op de kortst mogelijke termijn zal worden gerealiseerd.

De raad heeft ook enkele bedenkingen en vragen bij het voorliggende samenwerkingsakkoord.

Kind en Gezin krijgt een opdracht in het inspecteren van kinderopvanginitiatieven in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De raad vraagt zich af of deze opdracht niet strijdig is met de taakverdeling die Kind en Gezin enerzijds en de Zorginspectie anderzijds in de rest van Vlaanderen krijgt. Daar is Kind en Gezin slechts bevoegd voor het handavings- en vergunningenbeleid. De inspecties worden uitgevoerd door de Zorginspectie. De raad ziet geen reden om in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de opdracht van Kind en Gezin en van de Zorginspectie te wijzigen. Het aanwezig zijn van medewerkers van Kind en Gezin bij inspecties kan slechts tot rolverwarring leiden. Daarom is de Zorginspectie de enige juiste partner om er de inspecties uit te voeren.

De raad vraagt hoe het taalgebruik bij de inspecties zal geregeld worden en vraagt om dit – indien nodig – vooraf duidelijk te regelen.

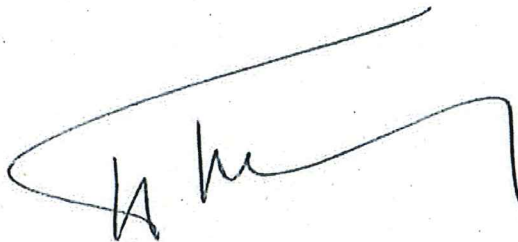
De raad verwacht volledige transparantie van de inspectieverslagen voor (potentiële) gebruikers van opvang. Deze transparantie moet ook worden voorzien in de Brusselse regelgeving, net zoals dat het geval is voor de Vlaamse kinderopvang. De raad vraagt daarom in artikel 8 toe te voegen dat de conclusies transparant worden gecommuniceerd.

Het is goed dat er een evaluatieperiode van het samenwerkingsakkoord is ingebouwd, zodat er na een jaar onderzocht kan worden of er eventueel aanpassingen moeten aangebracht worden.

Met vriendelijke groet

Jan De Maeseneer
voorzitter

Gunter Naets
Secretaris

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 64.245/1
van 4 oktober 2018

over

een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap
'houdende de instemming met het samenwerkingsakkoord tussen
de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie met betrekking
tot kinderopvang in Brussel'

Op 10 september 2018 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap 'houdende de instemming met het samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie met betrekking tot kinderopvang in Brussel'.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 2 oktober 2018. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Wilfried VAN VAERENBERGH en Chantal BAMPS, staatsraden, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Rein THIELEMANS, eerste auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 4 oktober 2018.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP VAN DECREET

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet strekt ertoe instemming te verlenen met het samenwerkingsakkoord² tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie met betrekking tot kinderopvang in Brussel.

Het samenwerkingsakkoord bepaalt de werkwijze die moet gevolgd worden door de GGC-dienst³, Kind en Gezin⁴ en Office de la Naissance et de l'Enfance (ONE)⁵ bij vaststelling van een niet-vergunde kinderopvanglocatie voor opvang van kinderen jonger dan drie jaar in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad met als doel na te gaan of er een vergunning bestaat of niet en om ervoor te zorgen dat een aanmaning en eventueel een sluitingsbevel wordt gericht tot de kinderopvanglocatie door de bevoegde instantie. In dat kader bepaalt het samenwerkingsakkoord ook de informatie die wordt uitgewisseld tussen de drie instanties met betrekking tot bestaande vergunningen, weigeringen, schorsingen en intrekkingen van de vergunningen en sluiting van een opvanglocatie (door middel van een systeem voor uitwisseling langs elektronische weg, dat een inventaris van de vergunningen en sluitingen omvat) en regelt het samenwerkingsakkoord de wederzijdse informatie over wijzigingen aan de reglementering en het overleg. Daarnaast regelt het samenwerkingsakkoord de uitvoering van inspecties door een hiertoe bevoegd personeelslid van de GGC-dienst, bijgestaan, op alternerende wijze, door een bevoegd personeelslid van ONE, Zorginspectie⁶ of Kind en Gezin.

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

² Het samenwerkingsakkoord is niet gedagtekend. Deze precisering moet worden aangebracht en de datum moet bijgevolg worden vermeld in het opschrift en in artikel 2 van het voorontwerp.

³ Dit is "de door het Verenigd College aangeduide dienst voor de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie" (artikel 2, 4°, van het samenwerkingsakkoord).

⁴ Dit is "het intern verzelfstandigd agentschap, opgericht bij het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin" (artikel 2, 1°, van het samenwerkingsakkoord).

⁵ Dit is "de instelling van openbaar nut ingesteld bij het decreet van de Franse Gemeenschap van 17 juli 2002 houdende hervorming van de 'Office de la Naissance et de l'Enfance' " (artikel 2, 3°, van het samenwerkingsakkoord).

⁶ Dit is "Zorginspectie van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, vermeld in artikel 3, § 2, derde lid, van het besluit van de Vlaamse Regering van 31 maart 2006 betreffende het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, betreffende de inwerkingtreding van regelgeving tot oprichting van agentschappen in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en betreffende de wijziging van regelgeving met betrekking tot dat beleidsdomein" (artikel 2, 2°, van het samenwerkingsakkoord).

Het samenwerkingsakkoord heft het samenwerkingsprotocol met betrekking tot kinderopvang in Brussel van 28 april 2017 op.

Het samenwerkingsakkoord regelt zijn inwerkingtreding, de evaluatie ervan en de opzegging.

BEVOEGDHEID

3. Het samenwerkingsakkoord regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 5, § 1, II, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 'tot hervorming der instellingen', zijnde een aangelegenheid die behoort tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Voor wat deze laatste betreft, gelezen in samenhang met artikel 63, eerste lid, van de bijzondere wet van 12 januari 1989 'met betrekking tot de Brusselse Instellingen'.

VORMVEREISTEN

4. Het voorontwerp impliceert dat persoonsgegevens die onder het recht van bescherming van de persoonlijke levenssfeer vallen, worden verwerkt.

Het samenwerkingsakkoord bevat een aantal bepalingen, zoals de artikelen 3, § 2, 7°, en 4, 2°, omtrent de verwerking van persoonsgegevens als omschreven in artikel 4, 1) en 2), van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 'betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)'.

Artikel 36, lid 4, van de algemene verordening gegevensbescherming, gelezen in samenhang met artikel 57, lid 1, c), en overweging 96 ervan, voorziet in een verplichting om de toezichthoudende autoriteit, in dit geval de Gegevensbeschermingsautoriteit bedoeld in de wet van 3 december 2017 'tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit', te raadplegen bij het opstellen van een voorstel voor een door een nationaal parlement vast te stellen wetgevingsmaatregel, of een daarop gebaseerde regelgevingsmaatregel in verband met verwerking. Het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit moet bijgevolg nog worden ingewonnen vooraleer het voorontwerp van decreet in het Vlaams Parlement wordt ingediend.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Greet VERBERCKMOES

Marnix VAN DAMME

Advies nr. 141/2018 van 19 december 2018

Betreft: Advies betreffende een voorontwerp van decreet en een voorontwerp van ordonnantie houdende de instemming met het samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie met betrekking tot de kinderopvang in Brussel (CO-A-2018-138)

De Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit");

Gelet op de wet van 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit, inzonderheid op artikel 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn Volksgezondheid en Gezin ontvangen op 22/10/2018 en gelet op het verzoek om advies van de heer Nicolas Lagasse, leidend ambtenaar van de Diensten van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie ontvangen op 22/10/2018;

Gelet op het verslag van de heer Willem Debeuckelaere;

Brengt op 19 december 2018 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en de leidend ambtenaar van de Diensten van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (hierna de aanvragers) verzoeken om het advies van de Autoriteit aangaande een voorontwerp van decreet en een voorontwerp van ordonnantie *houdende de instemming met het samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie met betrekking tot de kinderopvang in Brussel* (hierna het ontwerp van samenwerkingsakkoord).

Context

2. De materie van de kinderopvang behoort tot het gezinsbeleid, behorend tot het beleid inzake bijstand aan personen, bedoeld in artikel 5, §1, II, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 *tot hervorming der instellingen*, en is aldus een persoonsgebonden aangelegenheid zoals bedoeld in artikel 128, §1, van de Grondwet.

Op grond van artikel 128, §2, van de Grondwet zijn de Vlaamse en de Franse Gemeenschap in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad inzake persoonsgebonden aangelegenheden bevoegd ten aanzien van de instellingen die wegens hun organisatie moeten worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de ene of de andere gemeenschap.

Op grond van artikel 135 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 128, §2, van de Grondwet is de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad bevoegd inzake persoonsgebonden aangelegenheden die niet zijn toegewezen aan de Vlaamse of de Franse Gemeenschap, wat betekent dat ze bevoegd is om bepalingen uit te vaardigen die rechtstreeks van toepassing zijn op natuurlijke personen als dusdanig, alsmede bepalingen die van toepassing zijn op instellingen die wegens hun organisatie niet kunnen worden beschouwd uitsluitend te behoren tot hetzij de Vlaamse, hetzij de Franse Gemeenschap (de zogenaamde bicommunautaire instellingen).

Tot hertoe bestond er inzake kinderopvang in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad enkel de regelgeving van de Vlaamse Gemeenschap¹ en van de Franse Gemeenschap² zodat er enkel

¹ Decreet van 20 april 2012 *houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters* en Besluit van de Vlaamse Regering van 9 mei 2014 *houdende de procedure voor de aanvraag en de toekenning van de vergunning en subsidies voor gezinsopvang en groepsopvang van baby's en peuters*.

² Decreet van 17 juli 2002 *houdende hervorming van de "Office de la Naissance et de l'Enfance", afgekort ONE* en Besluit van de Regering van de Franse Gemeenschap van 27 februari 2003 *houdende algemene reglementering inzake opvangvoorzieningen*.

voor ééntalige instellingen een verplichting tot vergunning bestond en dus niet voor tweetalige instellingen of voor natuurlijke personen die niet vrijwillig een vergunning hadden aangevraagd bij Kind & Gezin of Office de la Naissance et de l'Enfance (hierna ONE).

Om aan deze juridische leemte te verhelpen, heeft de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie de ordonnantie van 23 maart 2017 houdende de organisatie van kinderopvang uitgebracht. Het uitvoeringsbesluit van het Verenigd College, waarin o.m. de voorwaarden voor een vergunning alsook de procedures voor de toekenning, de weigering en de intrekking van de vergunning, werd volgens de aanvrager op 12 juli 2018 in derde en laatste lezing goedgekeurd.

3. Daarnaast werd door de Vlaamse en de Franse Gemeenschap en door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie gewerkt aan een samenwerkingsakkoord, met het oog op:

- het 'uitwisselen van informatie' tussen de administraties om een goede en coherente toepassing van de regelgeving te verzekeren en om te vermijden dat sommige instellingen en personen zouden ontsnappen aan de regelgeving, enerzijds, en
- de gezamenlijke organisatie tussen de administraties voor wat betreft de inspecties bij de opvanglocaties zodat de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (zeker in een eerste fase) kan bijgestaan worden door de experts terzake van Kind & Gezin en de Vlaamse Zorginspectie, enerzijds, en ONE, anderzijds.

4. In de mate dat de opvanglocaties worden uitgbaat door natuurlijke personen zal bij voormelde 'uitwisseling van informatie' alleszins sprake zijn van een verwerking van persoonsgegevens, wat onderhavige adviesaanvraag bij de Autoriteit verklaart.

Maar ook wanneer de vergunningsplichtige organisator van kinderopvang een rechtspersoon is, lijkt het ontwerp van samenwerkingsakkoord een mogelijke uitwisseling en verwerking van persoonsgegevens van de verantwoordelijke of van in de kinderopvang tewerk gesteld personeel, of misschien zelfs van de opgevangen kinderen en hun ouders, niet uit te sluiten.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Doeleinde

5. Volgens artikel 5.1:b) van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna AVG)³ is de verwerking van persoonsgegevens enkel toegestaan voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.
6. Uit een samenlezing van artikelen 1 en 4 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord blijkt dat de uitwisseling van informatie (waaronder mogelijks persoonsgegevens) tussen de verschillende -in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad inzake kinderopvang- bevoegde administraties tot doel heeft: een effectieve en coherente toepassing van de vergunningsplicht van kinderopvangmilieus in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad, evenals organisatie van het toezicht en de controle op de vergunningsplicht om te vermijden dat sommige instellingen en personen zouden ontsnappen aan de regelgeving.
7. In het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad, zijn immers drie onderscheiden administraties bevoegd voor het vergunnen van kinderopvanglocaties :
  - Kind & Gezin voor de kinderopvanglocaties die uitsluitend behoren tot de Vlaamse Gemeenschap;
  - ONE voor de kinderopvanglocaties die uitsluitend behoren tot de Franse Gemeenschap;
  - de dienst van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie voor de zogenaamde 'bicommunautaire' kinderopvanglocaties en voor de natuurlijke personen die niet vrijwillig een vergunning aanvragen bij Kind & Gezin of ONE.
8. In artikel 3 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord wordt het doel van de uitwisseling van informatie nog verder verduidelijkt als volgt:
  - nagaan of met betrekking tot een bepaalde kinderopvanglocatie bij een van de bevoegde administraties reeds een vergunning bestaat of een aanvraag lopende is;
  - het doorsturen van dossiers naar de bevoegde administratie;
  - wederzijds informeren inzake elke intrekking of schorsing van een vergunning en/of sluiting van een opvanglocatie, evenals inzake de motivatie voor een intrekking of weigering van vergunning.

³ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (Algemene Verordening Gegevensbescherming of AVG).

9. De Autoriteit stelt vast dat de doeleinden van de beoogde uitwisseling en verwerking van (persoons)gegevens, zij het uitermate ruim, wel welbepaald en uitdrukkelijk omschreven zijn, conform artikel 5.1.b) AVG.

2. Rechtsgrondslag

10. Elke verwerking van persoonsgegevens moet steunen op een rechtsgrondslag in de zin van artikel 6 AVG. Gelet op de reglementaire omkadering (Inzonderheid door goedkeuring van het samenwerkingsakkoord bij decreet/ordonnantie) van voormelde verwerkingen/uitwisselingen van persoonsgegevens lijken de verwerkingen een grondslag te kunnen vinden in artikel 6.1.c) of e) van de AVG⁴.
11. De Autoriteit vestigt in deze context weliswaar de aandacht op artikel 6.3 AVG dat -in samenlezing met artikel 8 EVRM en artikel 22 van de Grondwet-⁵ voorschrijft dat regelgeving die de verwerking van persoonsgegevens omkadert, in principe minstens volgende essentiële elementen van die verwerking zou moet vermelden:
- het doel van de verwerking (cf. supra);
  - de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens (cf. infra);
  - de betrokkenen;
  - de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt (cf. supra);
  - opslagperioden (cf. infra);
  - evenals de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke (cf. infra).

Zowel uit wat voorafgaat, als uit wat nog volgt, blijkt dat het bij de voorontwerpen van decreet en ordonnantie goed te keuren ontwerp van samenwerkingsakkoord niet alle essentiële elementen van de beoogde verwerkingen/uitwisselingen van persoonsgegevens vermeldt. Bijkomende precisering en aanvulling dringt zich op (cf. infra).

3. Proportionaliteit van de verwerking

12. Artikel 5.1.c), AVG bepaalt dat persoonsgegevens toereikend, terzake dienend en beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de beoogde doeleinden ('minimale gegevensverwerking').

⁴ Het is uiteraard de verwerkingsverantwoordelijke zelf die het best geplaatst is om te bepalen welke rechtsgrond aansluit bij de beoogde verwerkingen van persoonsgegevens.

⁵ Zie DEGRAVE, E., *"Legouvernement et la protection de la vie privée – Légalité, transparence et contrôle"*, Collection du CRIDS, Larcier, Brussel, 2014, p. 161 e.v. (zie o.m.: EHRM, arrest *Rotaru c. Roumania*, 4 mei 2000); Zie ook enkele arresten van het Grondwettelijk Hof: Arrest nr. 44/2015 van 23 april 2015 (p. 63), Arrest nr. 108/2017 van 5 oktober 2017 (p. 17) en Arrest nr. 29/2018 van 15 maart 2018 (p. 26).

13. Zoals in randnummer 11 reeds aangehaald, wordt de bepaling van de types of categorieën van persoonsgegevens die per doeleinde zullen worden verwerkt, beschouwd als zijnde één van de essentiële elementen van de verwerking die in principe dienen te worden vastgelegd in de regelgeving die de verwerking van persoonsgegevens omkadert.
14. Het ontwerp van samenwerkingsakkoord maakt nergens op duidelijke wijze een overzicht van de (types of categorieën van) persoonsgegevens die effectief zullen worden verwerkt, uitgewisseld en opgeslagen.
- In artikel 1 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord is enkel sprake van uitwisseling van 'informatie', zonder verdere precisering.
- Artikel 4, 2° van het ontwerp van samenwerkingsakkoord vermeldt *"Een systeem (...) waarbij er via elektronische weg op permanente en interactieve wijze informatie uitgewisseld wordt over – en een inventaris opgesteld wordt van – vergunningen, en de weigeringen, schorsingen en intrekkingen van vergunning, afgeleverd aan kinderopvangmilieus in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad, de kenmerken van deze kinderopvangmilieus, alsook de sluitingen van deze kinderopvangmilieus."* Het is echter niet duidelijk in welke mate dit gepaard gaat met een verwerking van persoonsgegevens – al zeker niet wanneer de kinderopvanglocaties rechtspersonen betreffen – en van wie dan: enkel persoonsgegevens van de vergunningsplichtige organisator van kinderopvang, of ook persoonsgegevens van in de kinderopvang tewerk gesteld personeel of eventueel zelfs van aldaar opgevangen kinderen en hun ouders.
- In artikel 3 van het ontwerp van samenwerkingsakkoord is er o.m. nog sprake van het bezorgen van een 'kopie van het proces-verbaal van vaststelling van de aanmaning en desgevallend van het sluitingsbevel', het overmaken van het 'dossier' aan de bevoegde administratie, wederzijds informatie over de 'motivatie' van de beslissing tot intrekking of tot weigering van vergunning, ...
15. De Autoriteit kan zich niet van de indruk ontdoen dat de uitwisseling van voormelde documenten en informatie veelal een uitwisseling van persoonsgegevens zal impliceren en dit niet alleen wanneer de kinderopvang wordt georganiseerd door een natuurlijke persoon. Immers, een integraal proces-verbaal van aanmaning of sluiting, een (volledig) vergunningsdossier of een 'motivatie' van beslissing tot intrekking of tot weigering van vergunning, lijkt ook voor een opvanglocatie die wordt georganiseerd door een rechtspersoon, toch persoonsgegevens te kunnen bevatten met betrekking tot de verantwoordelijke, het personeel en de aldaar opgevangen kinderen en hun ouders.⁶ De Autoriteit heeft toch

⁶ Immers ingevolge o.a. artikel 7 van de ordonnantie van 23 maart 2017 houdende de organisatie van kinderopvang en artikel 24 van het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters verwerken zowel de

bedenkingen bij een ongelimiteerde uitwisseling tussen de verschillende administraties van dergelijke (integrale) (niet geanonimiseerde of gepseudonimiseerde) documenten, met uitzondering evenwel van het geval waarin een dossier integraal moet worden overgemaakt voor behandeling door aan een andere 'bevoegd' gebleken administratie.

16. Het gebrek aan duidelijke en overzichtelijk opgave van de uit te wisselen en te verwerken (types of categorieën van) persoonsgegevens laat niet toe een toetsing door te voeren aan het proportionaliteitsprincipe en het principe van de minimale gegevensverwerking (artikel 5.1. c) AVG).

4. Bewaartermijn van de gegevens

17. Krachtens artikel 5.1.e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
18. Zoals in randnummer 11 reeds aangehaald, wordt ook de bepaling van de opslagperioden van persoonsgegevens, beschouwd als zijnde één van de essentiële elementen die in principe dienen te worden vastgelegd in de regelgeving die de verwerking van die persoonsgegevens omkadert.
19. De Autoriteit stelt vast dat het ontwerp van samenwerkingsakkoord nergens voorziet in een bewaartermijn van de persoonsgegevens die zullen worden uitgewisseld tussen de administraties en van de inventarissen (inzake vergunningen, weigeringen, schorsingen en intrekkingen) die (gemeenschappelijk) worden opgemaakt (zie artikel 4, 2°, van het ontwerp van samenwerkingsakkoord).⁷
20. In het licht van artikel 6.3 AVG -in samenlezing met artikel 8 EVRM en artikel 22 van de Grondwet-, dient het ontwerp van samenwerkingsakkoord alsnog in specifieke bewaartermijn(en) te voorzien, of minstens in criteria die toelaten de bewaartermijn(en) te bepalen.

---

opvanglocatie zelf als de toezichthouder (de administratie van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, respectievelijk Kind & Gezin) persoonsgegevens van opgevangen kinderen en hun gezin evenals van verantwoordelijken, kinderbegeleiders en andere medewerkers van de opvanglocatie.

⁷ Deze termijn valt immers niet noodzakelijkerwijze samen met de in hoofdte van elke afzonderlijke opvanglocatie en diens respectievelijke toezichthouder voorziene bewaartermijnen van door hen verwerkte persoonsgegevens, zoals o.m. bepaald in artikel 7, in fine, van de ordonnantie van 23 maart 2017 houdende de organisatie van kinderopvang en artikel 24, in fine, van het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters. Voor de uitgewisselde of gemeenschappelijk verwerkte persoonsgegevens dient een afzonderlijke evaluatie te worden gemaakt inzake maximale bewaartermijn, gelet op het specifiek beoogde doelende.

5. Verantwoordelijkheid

21. Artikel 4.7 AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de verwerkingsverantwoordelijke diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen.
22. Het ontwerpdecreet bevat dienaangaande geen specifieke en expliciete bepalingen. Het is nochtans van belang dat de betrokkenen (de aan de vergunningsverplichting onderworpen natuurlijke personen evenals de andere natuurlijke personen van wie in dit kader mogelijks persoonsgegevens worden uitgewisseld) perfect weten tot wie zich te richten met het oog op het uitoefenen en afdwingen van de hen door de AVG toegekende rechten.⁸ Aan deze lacune moet in het ontwerp van samenwerkingsakkoord worden verholpen.
23. Volledigheidshalve -en onverminderd alle andere verplichtingen die de AVG en de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* opleggen- wijst de Autoriteit op de plicht van elke verwerkingsverantwoordelijke om na te gaan of het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling (artikel 35 AVG)⁹ ¹⁰ al dan niet noodzakelijk is.

6. Beveiligingsmaatregelen

24. Artikelen 5.1.f), 24.1 en 32 van de AVG vermelden uitdrukkelijk de verplichting voor de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.

⁸ De Autoriteit neemt akte van het feit dat niet in een afwijking of beperking wordt voorzien van de door de AVG toegekende rechten aan betrokkenen.

⁹ Voor richtlijnen dienaangaande, zie:

- Info op website Autoriteit: <https://www.gegevensbeschermingsAutoriteit.be/gegevensbeschermingseffectbeoordeling-0>
 - Aanbeveling uit eigen beweging van de Commissie nr. 01/2018 van 28 februari 2018 *met betrekking tot de gegevensbeschermingseffectbeoordeling en voorafgaande raadpleging.*

(https://www.gegevensbeschermingsAutoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2018.pdf)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 248)

(https://www.gegevensbeschermingsAutoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/wp248%20rev.01_nl.pdf)

¹⁰ Een gegevensbeschermingseffectbeoordeling kan overigens ook reeds uitgevoerd worden in het stadium waarin regelgeving wordt voorbereid. Zie in dit verband artikel 35.10 AVG en randnummers 90-91 van de Aanbeveling van de Commissie nr. 01/2018.

25. Artikel 32 AVG wijst in dit verband op een aantal voorbeeldmaatregelen om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen:
- de pseudonimisering en versleuteling van persoonsgegevens;
  - het vermogen om op permanente basis de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van de verwerkingssystemen te garanderen;
  - het vermogen om bij een fysiek of technisch incident de beschikbaarheid van en de toegang tot de persoonsgegevens tijdig te herstellen;
  - een procedure voor het op gezette tijdstippen testen, beoordelen en evalueren van de doeltreffendheid van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de verwerking.
26. Voor de concrete uitwerking hiervan herinnert de Autoriteit aan de aanbeveling¹¹ ter voorkoming van gegevenslekken en aan de referentiemaatregelen¹² die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen.
27. In artikel 4, 2°, van het ontwerp van samenwerkingsakkoord is sprake van de organisatie van een systeem waarbij op permanente en interactieve wijze tussen de betrokken partijen informatie wordt uitgewisseld en inventarissen (inzake vergunningen, weigeringen, schorsingen en intrekkingen) worden opgesteld.
28. Gelet op het feit dat de uit te wisselen informatie en (gezamenlijk) op te stellen inventarissen toegankelijk zullen zijn voor zowel het Kind & Gezin, als het ONE, als de administratie van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, onderstreept de Autoriteit, inzonderheid, het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer.¹³
29. De Autoriteit herinnert aan volgende aanbevelingen die haar rechtsvoorganger reeds formuleerde bij de organisatie van een degelijk gebruikers- en toegangsbeheer¹⁴:
- zorgvuldige registratie van de identiteit, kernmerken en mandaten;
  - gebruik van de eID voor identificatie en authenticatie van de identiteit;

¹¹ Aanbeveling uit eigen beweging van de Commissie nr. 01/2013 van 21 januari 2013 *betreffende de na te leven veiligheidsmaatregelen ter voorkoming van gegevenslekken.*

(https://www.gegevensbeschermingsAutoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2013_0.pdf)

¹² Referentiemaatregelen van de Commissie voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0 (https://www.gegevensbeschermingsAutoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/referentiemaatregelen_voor_de_beviliging_van_elke_verwerking_van_persoonsgegevens_0.pdf)

¹³ Zie ook Aanbeveling van de Commissie nr. 01/2008 van 24 september 2008 *met betrekking tot het toegangs- en gebruikersbeheer in de overheidssector.*

(https://www.gegevensbeschermingsAutoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2008_0.pdf)

¹⁴ Zie besluit op p. 10 van voormelde Aanbeveling van de Commissie nr. 01/2008 van 24 september 2008.

- controle van kenmerken en mandaten aan de hand van gevalideerde authentieke bronnen;
- uitbouwen van cirkels van vertrouwen;
- registreren van de autorisaties in een authentieke bron.

30. De verwerkingsverantwoordelijke(n) moet(en) erop toezien dat voormelde veiligheidsmaatregelen te allen tijde worden nageleefd.

7. Protocolakkoord

31. Artikel 8 van het decreet van 18 juli 2008 *betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer*¹⁵ vereist o.m. dat elke elektronische mededeling van persoonsgegevens door een Vlaamse instantie naar een andere instantie of een externe overheid bij protocol wordt vastgelegd. In de mate dat het ontwerp van samenwerkingsakkoord voorziet in een mededeling van informatie (waaronder persoonsgegevens) door Kind & Gezin aan de andere op het vlak van kinderopvang in Brussel bevoegde administraties, inzonderheid het ONE en de administratie van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, geldt voormelde verplichting onverkort.

32. Krachtens voormeld artikel 8 moet in dergelijk protocol minstens het volgende worden vastgelegd:

- de identiteit van de verwerkingsverantwoordelijken;
- de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens worden medegedeeld;
- de categorieën en omvang van de medegedeelde persoonsgegevens conform het proportionaliteitsbeginsel;
- de categorieën van ontvangers en derden die mogelijks de gegevens eveneens verkrijgen;
- de wettelijke basis van zowel de mededeling als de inzameling van de gegevens;
- de beveiligingsmaatregelen van de mededeling, rekening houdend met de stand van de techniek, de uitvoeringskosten, alsook met de aard, de omvang, de context en de verwerkingsdoeleinden en de qua waarschijnlijkheid en ernst uiteenlopende risico's voor de rechten en vrijheden van personen;
- de periodiciteit van de mededeling;
- de duur van de mededeling;

¹⁵ Zoals gewijzigd door artikel 16 van het decreet van 8 juni 2018 *houdende de aanpassing van de decreten aan de verordening (EU) 2016/679 van het Europese Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG.*

- de sancties in geval van niet-naleving van het protocol;
- de beschrijving van de precieze doeleinden waarvoor de gegevens oorspronkelijk werden ingezameld door de instantie die beheerder is van de gevraagde gegevens;
- in geval van latere verwerking van de ingezamelde gegevens, vermelding van de verenigbaarheidsanalyse van de doeleinden van deze verwerking met het doeleinde waarvoor de gegevens aanvankelijk zijn verzameld overeenkomstig artikel 6.4, van de AVG;
- afspraken omtrent de garantie van de kwaliteit van de gegevens en in voorkomend geval de eerbiediging van het wettelijk kader dat de toegang tot de authentieke gegevensbron regelt;
- specifieke maatregelen die de gegevensmededeling omkaderen zoals de keuze van het formaat van de mededeling, de logging van de toegangen zodat met kan controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens en waarom en de invoering van een verwijzingsrepertorium in het geval van een automatische mededeling van de wijzigingen aan de gegevens.

33. De Autoriteit stelt vast dat het voorgelegde ontwerp van samenwerkingsakkoord, wat betreft de mededeling van persoonsgegevens door Kind & Gezin aan de andere -inzake kinderopvang in Brussel- bevoegde administraties, geenszins melding maakt van alle in voorgaande randnummer vermelde elementen, en bijgevolg geenszins beantwoordt aan een 'protocol' waarvan sprake in voormeld artikel 8 van het decreet van 18 juli 2008.

34. De aanvragers dienen, hetzij het voorgelegde ontwerp van samenwerkingsakkoord aan te vullen conform voormeld artikel 8 van het decreet van 18 juli 2008, hetzij een bijkomend protocol houdende vermelding van de in randnummer 32 opgesomde elementen, af te sluiten.

35. De Autoriteit wijst, voor de volledigheid, eveneens op het systeem van machtigingen voor elektronische mededelingen van persoonsgegevens zoals voorzien in artikel 12 van de Ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement van 8 mei 2014 *betreffende de oprichting en organisatie van een gewestelijke dienstenintegrator*.

III. BESLUIT

36. De Autoriteit is van oordeel dat het door het voorgelegde voorontwerp van decreet en voorontwerp van ordonnantie goed te keuren ontwerp van samenwerkingsakkoord momenteel

onvoldoende waarborgen biedt wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft.

Vooreerst worden daarin niet alle essentiële elementen van de voorgenomen uitwisseling/verwerking van persoonsgegevens opgenomen (zoals evenwel vereist krachtens artikelen 6.3 AVG, 8 EVRM en 22 Grondwet), meer bepaald:

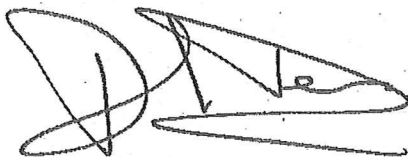
- opgave van de types of categorieën van persoonsgegevens (zie randnummer 16);
- vermelding van de opslagperiode(s) van te verwerken persoonsgegevens (zie randnummer 20);
- aanduiding als dusdanig van de verwerkingsverantwoordelijke (zie randnummer 22).

Tot slot beantwoordt het ontwerp van samenwerkingsakkoord geenszins aan het verplicht af te sluiten protocol inzake de elektronische mededeling van persoonsgegevens door Kind & Gezin aan het ONE en aan de administratie van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (zie randnummer 33).

OM DEZE REDENEN

Brengt de Autoriteit een ongunstig advies uit aangaande het door het voorgelegde ontwerp van decreet en het voorgelegde ontwerp van ordonnantie goed te keuren ontwerp van samenwerkingsakkoord *met betrekking tot kinderopvang in Brussel*.

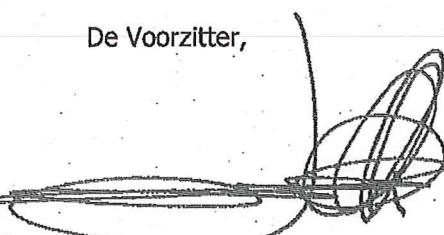
De Wnd. Administrateur,

An Machtens

De Voorzitter,

Willem Debeuckelaere